

Srovnávání (komparace) / Komparace (srovnávání)

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2007](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 1. 12. 2007
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 1. 12. 2007

Srovnávání (komparace) / Komparace (srovnávání)

Pro naši orientaci ve světě (Weltorientierung) má mimořádný význam komparace čili srovnávání (a ovšem s tím spojené rozlišování). Základní typy komparace sahají daleko či hluboko do minulosti, a to přinejmenším do dávných dob samých počátků života na této planetě (otázkou neméně závažnou je ovšem, zda nesahají na ještě nižší úroveň, ba zda nejsou jednou ze základních forem reaktivity vůbec, tedy i do říše předživého). To, co je srovnáváno, není ovšem nikdy prostě „cokoli“ – není zkrátka srovnáváno všechno se vším. Vždycky předchází jistý výběr toho, co se srovnává; nicméně už tento výběr předpokládá nějaké předchůdné srovnávání. Myslím, že tato vždy potřebná a vždy také uskutečňovaná spolupráce srovnávání a výběru, komparace a selekce, představuje jeden z nejzávažnějších aspektů problému reagování a reaktivity. Nedovedu až do hloubky kontrolovat, nakolik má Heidegger pravdu se svým výkladem etymologických kořenů řeckého termínu *LEGEIN* (a *LOGOS*) a odpovídajícího německého termínu „lesen“ a „Lese“, ale jsem přesvědčen, že myšlenkově věcně je tento výklad legitimní a správný. Přinejmenším dobře odpovídá Hérakleitovi a jeho pojetí *LOGU* jako toho, co zakládá svět (*KOSMOS*) jako jednotu a bez čeho by byl pouhou „hromadou náhodně rozházených věcí“. Někde v pozadí (dnes už hodně zapomenutém) je ono „sbírání v jednotu“, které ovšem nutně předpokládá výběr, selekci toho, co je onomu sbírání k dispozici, aby to v jednotu mohlo skutečně být „sebráno“. (Je zajímavé, že onen Platónův demiurg z *Timaia* nutně musel při výběru „idejí“ rozlišovat, které se k sobě hodí a které nikoli – takže musel zároveň *vybírat*, když chtěl *sebrat* v nerozpornou jednotu ty, jež bylo potom možno otiskovat do „beztvarého toku“. Je to zároveň doklad toho, jak si Platón sám uvědomoval nezbytnost nějakého aktivního „subjektu“ v koncepci, která jinak znala na jedné straně pouze nehybné – a tedy „mrtvé“ – ideje, které samy žádné aktivity nebyly schopny, a na druhé straně nejen neosobní a akce rovněž neschopný, ale dokonce každou formu, každý tvar postrádající „tok“.)

(Písek, 071201-3.)